

(המשך מעמוד 15)

לפעמים. לעיתים יש נסיגות לשרוף אותה.
משני הצדדים יש אנשים המתנגדים לה.
היו שני נסיגות לפוצץ את הבניין של אל-פג'ה. פעם התפוצצה פצצה בחזית, ב-1980, חודש אחרי הפיגוע בראשייהעיריות. פעם אחרת נזרק בקבוקימולוטוב לחזית-החדשות של העיתון. מאז קבענו סורגים בחלונות. האיש שהשליך את המולוטוב נתפס. הוא היה יהודי.
חוץ מזה היתה פריצה למשרדים, שברו את כל

„הייתי בטוח שעד שאסיים את הלימודים, הכיבוש יגמד. אבל הוא נמשך, ואשתי היחה צריכה לבקש איחוד-מישפחות כדי שיתנו לי לחזור הביחה”

הרלות במערכת וניסו לחבל בצידו. הרבר היחיד שהיה חסר אחרי הפריצה היה היומן שלי.
מה היה בו?
לא הרבה, רק פגישות של יום-יום.
מה היחסים שלך עם הממשלה הישראלית?
יש לי דרכון ירדני, אין לי אזרחות ישראלית.
אתה מדבר עברית?
לא, אני מבין קצת. אני אוהב לצפות במהדרות

שופט, וזה עזר לי להיות סובלני בראייה שלי. מעולם לא הייתי אידיאלוג, אני אדם פרגמטי, ריאליסטי, המאמין ב„חיה ותן לחיות”.
אתה לא זוכר ששנאת את הישראלים כי הם לקחו לך את הבית?
כאופן טיבעי נרתעתי וכעסתי שאיבדנו את הבית שלנו ואת הארץ שלנו. אבל אני גם מבין שזה משהו שאפשר לתקן אותו. אני רואה מילחמות מגיל צעיר, והן הביאו רק צער על שני הצדדים, כך שאני מנסה לתקן בדרך של שלום והגיון לשני העמים, ולחלק את הארץ לשני העמים.
אני מקווה שהגישה הזו תהיה מוצלחת, מכיוון שבשני העמים הקבוצות שמדברות לפי הגישה הזאת מתקפות עליידי קיצוניים משני המחנות. הרבה יותר קל להיות קיצוני מאשר להיות מתון, כי המתון תמיד נקרא בוגד.
קוראים לך בוגד?
לא, אבל הרדיקליים קוראים הרבה פעמים לערפאת בוגד, אם כי — אני שמח לומר — אנחנו הרוב במחנה הפלסטיני.
אבל כדי שהגישה של הרוב תצלח, היא צריכה לשאת פירות. הנסיגות ממשכים, אבל התוצאות עדיין לא מושגות.
אומרים שערפאת נחלש.

מאז 1976 ישראל התנגדה להרשות בחירות בשטחים הכבושים. אילו היום היו נערכות בחירות לעיריות, או לפרלמנט הגולה, התומכים של ערפאת היו זוכים ברוב מכריע. אחרי הבחירות לעיריות ב-1976 הישראלים הבינו את זה, ולכן הם אינם מוכנים לבחירות נוספות. הם רוצים שיישאר הספק ביחס לכוחו של ערפאת. אני חושב שאחרי 1982 ערפאת הרוויח יותר כוח, כי הוא הצליח לומר בבירור דברים שלפני 1982 הוא לא אמר בבירור.
לפני כמה שבועות היו בחירות באוניברסיטות בוגדה המערבית.
היו בחירות בביריות, באל-נג'אח ובחברון, ובכל שלושת המיקרים סטודנטים שתמכו בקו של ערפאת זכו ברוב.

סניורה (שני משמאל) בשרדהתעופה בלנדיה ב-1957. בית-המירקחת שלנו היה פתוח בכל המילחמות!

גם בצד הפלסטיני נשמעים קולות נגד ערפאת.
בשטחים הכבושים אנחנו מאמינים בדמוקרטיה, וגם ערפאת מאמין בזה. לכן יש לנו, כמו בישראל, הרבה מפלגות. אבל לערפאת יש רוב של 80 אחוז, בעוד שפרס יכול לסמוך רק על 45 אחוז. ועדיין פרס הוא ראש-ממשלה.

„לא ציפיתי שהתוצאה של מילחמת 1967 תהיה שונאבד את כל פלסטין. הייתי בטוח שאחרי שנה או פחות ישראל תיסוג”

אם אנשים מאמינים בדמוקרטיה, הם מבינים שמספיק רוב. לפרס יהיה קשה לכפות את מה שהוא רוצה, בעוד שלערפאת קל לשכנע.
המדינה הפלסטינית תהיה דמוקרטית?
מיה?
לא שילמנו מחיר כבד כדי שתהיה מדינה אוטוקרטית בפלסטין. למעשה יש פחד גדול בעולם הערבי מהמדינה הפלסטינית, כי יהיו בה עקרונות דמוקרטיים, ועכשיו רוב המדינות הערביות הן אוטוקרטיות.

אתה יכול לדבר על הטרור?
הפלסטינים, במיוחד אחרי הצהרת קאהיר, עמדו לגבי הטרור מאוד ברורה. הם מגנים אותו, הם לא בעדו. גם הפלסטינים מהשטחים. אני הייתי בין חמישה איש שהכריזו ב-1983 שהם מתנגדים לאלימות נגד אוכלוסייה אזרחית.
(האחרים היו כרים ח'לף, עבדאללה נתשה, אנוור נסייבה ופול עגלוני).
אנחנו צריכים להפריד בין טרור לבין הטרור. אנחנו לא מרוצים שאנחנו כבושים עליידי ישראל, שיש פה כיבוש צבאי. במילחמת-העולם השנייה היו הרבה מדינות באירופה שהיו תחת כיבוש צבאי, והיתה שם התנגדות, וכל העולם הבין אותה. אנחנו מגנים אלימות נגד אזרחים. אם אורח ישראלי הולך בעיר העתיקה ונזרק, אנחנו מגנים זאת בפומבי. אבל מטרה צבאית, כל זמן שיש כיבוש, זו מטרה לגיטימית. אנחנו רוצים לחסל את המלחמה, לכן אנחנו עוברים למען השלום, ורק דרך השלום נוכל לסיים את מאבק הנשק.

ובכל זאת, יש טרור בינלאומי בשם הפלסטינים.
אני בעצמי, בעיתון שלי, גינתי כל טרור, מחטיפת אכילה-לאורו והפיגועים בווינה וברומא. גם אשף וערפאת גינו. הרגשנו שזה בא גם לחבל באשף, ובמיוחד בערפאת.

סניורה בסימפוזיון בתל-אביב. אני לא מדבר עברית, אבל צופה במבט!

סניורה במשרד „אליפג'ר”. כדי להיות בשלום, צריך להתפשר!

כשתקום המדינה הפלסטינית, אי תה תרצה להיות שגריר שלה בישראל?
כן. אבל אני אוהב לנסוע הרבה, וזה יהיה קרוב מדי.
יש לך חברים ישראלים?
כן.
יהודים וערבים?
כן.
פרס הציע לפני כמה ימים אוטו-נומיה חצי-צדדית.
צריך לדבר על שלום, לא על אוטונומיה.
אתה נגד אוטונומיה?
אוטונומיה לא תוביל לשלום. צריך ללכת לקראת משהו שהפלסטינים רוצים — הגדרה עצמית, מדינה. הסכימו על קונפדרציה עם ירדן, אף על פי שאני רצינו את זה, כי אנחנו רוצים מדינה חופשית — אבל אנחנו מבינים את בעיות הביטחון של ישראל, ומוכנים להסתפק בפחות מדינה עצמאית.
לא תסכימו לאוטונומיה?
זאת לא התגשמות הזכויות הלגיטימיות של עם הגדרה עצמית ולהקמת מדינה. אוטונומיה

פירושה שהסטאטוסקו יישאר לנצח. זה לא יוביל לשלום.
אולי זה יותר טוב מכלום?
אנחנו לא מסתפקים בכלום, אנחנו רוצים משהו אמיתי, הגדרה עצמית, שהפלסטינים יבחרו מרצונם החופשי.
אתה עדיין אופטימי, למרות מה שפרס אמר?
הוא דיבר על אוטונומיה, ואפילו במפלגה שלו לא היתה תגובה חיובית. הפלסטינים התנגדו לאוטונומיה במשך 19 שנות כיבוש. אם פרס רוצה שלום אמיתי, צריך לדבר על שילטון פלסטיני לעם הפלסטיני.

אתה מתכוון לנסוע שוב לירדן?
כשהמשאומתן יתקדם, אני ארצה להיות חלק ממנו. כמו שקרה בשבועות האחרונים.
מי בחר בך להיות חלק מהמישי-לחת?
הוועדה-הפועל של אשף הכריז על כמה שמות, ובתוכם שניים מהשטחים הכבושים — פאזי אבר רחמה ואני.
קיבלת על עצמך את התפקיד מיה?
הרגשתי שזה כבוד וחובה, כמו שזה סיכון.
אימו עליך?

סניורה בסימפוזיון בתל-אביב. אני לא מדבר עברית, אבל צופה במבט!

סניורה במשרד „אליפג'ר”. כדי להיות בשלום, צריך להתפשר!

עד עכשיו לא הרגשתי כל איום. אבל הייתי נושא להרבה ביקורת מצד חוגים רדיקליים.
לא איכפת לך?
זה חלק מהתפקיד.
עליית כמו כוכב.
זה מנוגד לאופי שלי. אני לא אוהב את האורות, אני מרגיש יותר יעיל כשאני עובד מאחורי הקלעים. אבל המאורעות כיוונו את האורות עליי, ואני לא יכול לעשות דבר כדי לשנות את זה.
איך קיבלה את זה המישפחה שלך?
הילדים לא מרגישים, אבל אשתי לא מרוצה. היא חושבת על עתיד המישפחה ומרגישה כסיכון. היא לא אופטימית כמוני.
כולם אומרים שאתה מאוד אופטימי.
מי.
אני מנסה לראות את הצד המואר של הרברים, אחרת רוב הרברים שקורים ידאאו אנשים. אני אוהב להעלות את רוחם של האנשים ולהראות להם עתיד טוב יותר.

* מימין: הדר אברעזאלה מעזה. משמאל: המיזרחן יוסי אמיתי מגבולות.